

מפתח תשובות נכונות

שאלה	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
תשובה	(4)	(4)	(4)	(2)	(4)	(3)	(2)	(3)	(1)	(3)

שאלה	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
תשובה	(3)	(4)	(3)	(4)	(4)	(1)	(2)	(1)	(1)	(4)

שאלה	21	22	23
תשובה	(4)	(1)	(4)

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **נטוש : עזב -** (נטוש = שנטשו / עזבו אותו)

<p>היחס: עזב זה הפך מישהו לנטוש.   ב' זה הפך משהו/מישהו לא'</p>

תשובה (1): פרוע : סירק. האם **סירק** זה הפך משהו ל**פרוע**? לא, **סירק** זה הפך משהו להיפך מ**פרוע**.

תשובה (2): שקוף : ראה. האם **ראה** זה הפך משהו ל**שקוף**? לא, **ראה** פירושו הבחין במשהו.

תשובה (3): שבֵּע : סעד. האם **סעד** זה הפך מישהו ל**שבֵּע**? לא בהכרח - אמנם **סעד** פירושו אכל, אך בהחלט ניתן לאכול ולא להגיע למצב של **שבֵּע**. בהגדרה המשמעות של הפועל **סעד אינה** הפך בהכרח ל**שבֵּע**. בנוסף, **סעד** זו פעולה שנעשית על האדם עצמו בעוד **שעזב** היא פעולה שנעשית על מישהו אחר.

תשובה (4): חבוט : הכה. האם **הכה** זה הפך משהו ל**חבוט**? כן, **חבוט** הוא משהו שחבטו בו (הכו אותו).

תשובה (4).

2. השאלה: **גדר : חציצה -** (חציצה = הפרדה)

<p>היחס: גדר היא חפץ שמשמש לחציצה.   א' הוא חפץ/כלי/משהו אשר משמש לב'</p>

תשובה (1): פגיון : השחזה. האם **פגיון** הוא חפץ אשר משמש ל**השחזה**? לא, **השחזה** היא חידוד **הפגיון** (=סכין), ועל כן **פגיון** הוא מה שעליו עושים את פעולת **השחזה**, אך הוא אינו משמש ל**השחזה**.

תשובה (2): מחלצות : תפירה. האם **מחלצות** הן חפץ שמשמש ל**תפירה**? לא, משמעות המילה **מחלצות** היא בגדים יפים, ועל כן **תפירה** היא פעולה שמטרתה לייצר **מחלצות**, אך **מחלצות** אינן חפץ שמשמש ל**תפירה**.

תשובה (3): עששית : האפלה. האם **עששית** היא חפץ שמשמש ל**האפלה**? לא, **עששית** היא מנורה קטנה, פתיליה. **האפלה** היא פעולה שמשמעותה ליצור אפלה, להחשיך. מכאן **עששית** היא חפץ שבעזרתו עושים ההיפך מ**האפלה** (הארה).

תשובה (4): עדי : קישוט. האם **עדי** הוא חפץ אשר משמש ל**קישוט**? כן. **עדי** משמעותו תכשיט, ועל כן משתמשים בו ל**קישוט**.

תשובה (4).

פברואר 2014 - הסברים לפרק הראשון במילולית

3. השאלה: קהל : איש -

היחס : קהל מורכב ממספר אנשים או מספר אנשים מרכיבים קהל.
א' מורכב ממספר ב'

תשובה (1): תפוזת : מארז. האם תפוזת מורכבת ממספר מארזים? לא, תפוזת זה משהו מפוזר, ללא אריזה.

תשובה (2): תחפושת : מסכה. האם תחפושת מורכבת ממספר מסכות? לא, מסיכה יכולה להיות חלק מתחפושת, אך הרבה מסכות לא יהיו תחפושת.

תשובה (3): תספורת : שער. האם תספורת מורכבת משער? לא, תספורת היא פעולת גזירת השער.

תשובה (4): תפוח : פרח. האם תפוח מורכבת ממספר פרחים? כן, תפוח היא קבוצת פרחים.

תשובה (4).

4. השאלה: חותה : גחלים - (חותה = להשתמש במחתה, יעה של גחלים על מנת לאסוף גחלים)

היחס : לחתות זה לאסוף גחלים.
א' זה משתמש ב-ב'

תשובה (1): מדשן : צמחים. האם לדשן זה לאסוף צמחים? לא, לדשן זה לפזר דשן (זבל, חומר לשיפור הקרקע) באדמה.

תשובה (2): גורף : עלים. האם לגרוף זה לאסוף עלים? כן, גריפה היא פעולת איסוף העלים.

תשובה (3): משלם : מטבעות. האם לשלם זה לאסוף מטבעות? לא.

תשובה (4): מייבש : בצות. האם לייבש זה לאסוף בצות? לא, לייבש זה להפוך משהו ליבש, ההיפך מרטוב, בהקשר ספציפי היו אנשים במדינת ישראל אשר ייבשו את הבצות, אולם בהגדרה לפעולה לייבש אין קשר ספציפי לבצות.

תשובה (2).

5. השאלה: הטיל עוגן : להפליג -

היחס : הטיל עוגן זה למנוע ממהו להפליג.
א' זה עשה פעולה שמסיימת את הפעולה ב'

תשובה (1): שיקר : להאמין. האם שיקר זה למנוע ממישהו להאמין? לא, שיקר זה אמר משהו שאינו אמת, מטרתו של מי ששיקר היא שמישהו יאמין.

תשובה (2): שילם : לגבות. האם שילם זה מנע ממישהו לגבות? לגבות זה לקבל את החוב, את מה שחייבים לך. שילם זה סילק את החוב, כלומר כעת אין צורך לגבות אותו.

תשובה (3): מחק : לכתוב. האם מחק זה מנע ממישהו לכתוב? לא, מחק זה העלים את הכתוב, אך לא בהכרח מנע ממישהו לכתוב.

תשובה (4): פקק : למזוג. האם פקק זה מנע ממישהו למזוג? כן, כאשר פוקקים את הבקבוק (פקק = הכניס את הפקק לבקבוק) לא ניתן למזוג ממנו.

תשובה (4).

6. השאלה: להכחיש: שקרי -

היחס: להכחיש זה לטעון שמשוהו הוא שקרי.

א' זה לטעון שמשוהו הוא ב'

תשובה (1): להרגיע: נינוח. האם להרגיע זה לטעון שמשוהו הוא נינוח? לא, להרגיע זה לנסות לגרום למישהו להיות נינוח יותר.

תשובה (2): לסלף: מעוות. האם לסלף זה לטעון שמשוהו הוא מעוות? לא, לסלף זה לעוות, לגרום למשהו להיות מעוות.

תשובה (3): להתריע: מסוכן. האם להתריע זה לטעון שמשוהו הוא מסוכן? כן, להתריע זה לומר שמשוהו הוא מסוכן.

תשובה (4): להציף: שקוע. האם להציף זה לטעון שמשוהו הוא שקוע? לא, להציף זה לגרום למשהו להיות ההיפך משקוע (צף).

תשובה (3).

הבנה והסקה (שאלות 7-18)

7. השאלה: המרצה בקורס "מבוא לספרות עברית" הבחין שכל תלמידי החוג לביולוגיה המשתתפים בשיעוריו מאחרים אליהם בקביעות. הוא הסיק מכך כי תלמידים הלומדים בשיעורים שאינם שייכים לחוג שלהם אינם משתדלים להגיע לשיעורים אלה בזמן.

איזה מהנתונים הבאים מחזק את מסקנת המרצה?

פיתרון: מסקנת המרצה היא שתלמידים הלומדים בשיעורים שאינם שייכים לחוג שלהם – מאחרים. נחפש תשובה המתאימה למסקנה זו על מנת לחזק אותה:

תשובה (1): הבניין שבו נלמד הקורס "מבוא לספרות עברית" רחוק מאוד מהבניין שבו מצויות הכיתות של החוג לביולוגיה.

תשובה זו מציעה הסבר אחר לאיחוריהם של הסטודנטים מהחוג לביולוגיה - מרחק גדול בין הבניינים של שני החוגים, כלומר מחלישה את מסקנת המרצה, ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): תלמידי החוג לספרות המשתתפים בשיעורי "ביולוגיה שימושית" מאחרים אליהם בקביעות.

תשובה זו נותנת דוגמה נוספת של סטודנטים המאחרים לשיעור שאינו שייך לחוג הלימוד שלהם ועל כן מחזקת את מסקנתו של המרצה. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק את התשובות הנותרות, אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (3): תלמידי החוג לביולוגיה מאחרים לכל השיעורים, ובכלל זה לשיעורים בחוג לביולוגיה.

על פי תשובה זו תלמידי החוג לביולוגיה מאחרים תמיד, ולא רק לשיעורים שאינם שייכים לחוג שלהם, ולכן תשובה זו מחלישה את מסקנתו של המרצה על ידי מתן הסבר לאיחורי הסטודנטים לביולוגיה.

תשובה (4): תלמידי החוג לספרות מאחרים אף הם בקביעות לשיעורי "מבוא לספרות עברית".

תשובה זו מתייחסת לאיחורי תלמידים לשיעור השייך לחוג שלהם. מכיוון שהמרצה מתייחס לאיחורי תלמידים לשיעורים שאינם שייכים לחוג שלהם, דוגמה זו אינה מחלישה ואינה מחזקת את מסקנתו של המרצה, ועל כן התשובה נפסלת.

תשובה (2).

8. **השאלה:** מסטר סיפר לקובלנץ שהוא מתעתד לנסוע לניו יורק כדי לצפות בהופעתה של הלהקה החביבה עליו, "האלפקות".

בתגובה אמר לו קובלנץ: "התנהגותך משולה לטיפוס על גדר שיש בה שער פתוח לרווחה. הרי ידוע שהלהקה תופיע בחודש הבא בעיר מגוריד".

בדבריו המשיל קובלנץ את -

פיתרון: נבין תחילה למה התכוון קובלנץ בדבריו:

משלו של קובלנץ נאמר בתגובה לתכניתו של מסטר לנסוע לניו יורק על מנת לצפות בהופעה.

"טיפוס על גדר שיש בה שער" הוא מעשה מיותר, והסיבה שקובלנץ חושב שתכניתו של מסטר היא מיותרת מובאת בהמשך המשל: "הרי ידוע שהלהקה תופיע בחודש הבא בעיר מגוריד", כלומר -

אין סיבה לנסוע לניו יורק (לטפס על הגדר) אם אפשר לראות את הלהקה בעיר קרובה (לעבור דרך השער).

התשובה המביעה את הקשר המתאים היא תשובה (3): הופעתה של הלהקה בעירו של מסטר מומשלת לשער הפתוח בגדר – הדרך הקלה וההגיונית יותר.

תשובה (3).

השלמת משפטים (שאלות 9-11)

9. **השאלה:** פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה _____ התקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל. בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה _____, שכן כיום ברור כי הפרויקט היה _____, ולפיכך אי-מימושו _____ בזבוז כספים רבים.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): פיתוח הטכנולוגיה שמדעני משרד הביטחון התכוונו לבסס עליה את פרויקט ההגנה **לא** התקדם בקצב שאפשר את הוצאת הפרויקט אל הפועל. בדיעבד התברר כי עובדה זו הייתה **מבורכת**, שכן כיום ברור כי הפרויקט היה **מיותר מראשיתו**, ולפיכך אי-מימושו **מנע** בזבוז כספים רבים.

היחידות המרכיבות את המשפט הן: האם פיתוח הטכנולוגיה התקדם או לא, האם בדיעבד (בראייה לאחור) עובדה זו חיובית או לא, ומדוע.

תמצות המשפט: הפיתוח לא התקדם ולכן הפרויקט לא יצא לפועל – כלומר נעצר. בראייה לאחור טוב שכך היה ("עובדה זו הייתה מבורכת"), כי היום ברור שהפרויקט היה מיותר, ולכן עצירתו מנעה בזבוז כספים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (1).

10.

השאלה: כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק _____. כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, _____ ראשות הוועד, גרמה לכך שלא _____ שלו. כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת _____.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק **שמצ של חיוך**. כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, **ידידו הקרוב, הוא שהפסיד במאבק על ראשות הוועד**, גרמה לכך שלא **שמח בניצחונו** שלו. כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "**הניצחון על אלפסי מתוק יותר**".

היחידות המרכיבות את המשפט הן: תגובתו של פרטוק לתוצאות, הסברו לתגובה, וכותרת שתבטא את תחושתו.

תמצות המשפט: כשפורסמו התוצאות פרטוק לא חייך, הוא הסביר כי בגלל שידידו הפסיד והוא עצמו ניצח, הוא אינו חש שמחה על הניצחון. הכותרת שהציע – "הניצחון על אלפסי מתוק יותר".

בחלקה הראשון של התשובה פרטוק מסביר כי הוא לא חש שמחה על שניצח את אלפסי, אך על פי סוף התשובה הוא אומר כי הניצחון על אלפסי מתוק, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק **צל צלה של שמחה**. כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, **יריבו המר, הוא שזכה בראשות הוועד**, גרמה לכך שלא **התאכזב מאי בחירתו** שלו. כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "**אם להפסיד, אז לאלפסי**".

תמצות המשפט: כשפורסמו התוצאות פרטוק לא שמח, הוא הסביר כי בגלל שיריבו המר זכה, הוא עצמו לא התאכזב שהפסיד. הכותרת שהציע – "אם להפסיד אז לאלפסי".

בתחילת התשובה נאמר כי פרטוק לא שמח, אך בהמשך נאמר כי **דווקא בגלל שהפסיד ליריבו המר לא התאכזב**. מידע זה אינו מספק הסבר הגיוני לעובדה שפרטוק לא שמח למשמע התוצאות. התשובה נפסלת.

תשובה (3): כשפורסמו תוצאות הבחירות לראשות ועד סוורי נמל יפו, לא היה אפשר לראות על פניו של פרטוק **צל צלו של צער**. כשנשאל על תגובתו המפתיעה הסביר כי העובדה שדווקא אלפסי, **ידידו הקרוב, הוא שזכה בראשות הוועד**, גרמה לכך שלא **התאכזב מאי בחירתו** שלו. כשהתבקש פרטוק להמליץ על כותרת לעיתון "הסוור" שתבטא את תחושתו, הציע את הכותרת "**ההפסד המתוק של פרטוק**".

תמצות המשפט: כשפורסמו התוצאות פרטוק לא היה עצוב, הוא הסביר כי בגלל שידידו הטוב אלפסי זכה, הוא עצמו לא התאכזב מההפסד. הכותרת שהציע – "ההפסד המתוק של פרטוק".

בתחילת התשובה נאמר כי פרטוק לא התעצב, זאת בגלל שהפסיד לידידו הטוב ולכן לא התאכזב מהפסדו שלו. בסוף התשובה ניתנת כותרת מתאימה – "הפסד מתוק", כותרת הגיונית שכן פרטוק אמנם הפסיד, אך הוא שמח עבור נצחונו של ידידו אלפסי. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

11. השאלה: המשורר המפורסם בוקובסקי לא _____ בשערוריות חברתיות במרוצת חייו, _____ ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים. לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו _____ אורח חייו _____ נשכח.

פיתרון: נציב את התשובה הראשונה, ובאמצעות בדיקתה ננתח את המשפט:

תשובה (1): המשורר המפורסם בוקובסקי לא **השכיל להימנע ממעורבות** בשערוריות חברתיות במרוצת חייו, **אך הדבר רק העלה את** ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים. לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו **הלכה וגברה, אף שאורח חייו המפוקפק לא נשכח.**

היחידות המרכיבות את המשפט הן: חלקה הראשון של השאלה - האם בוקובסקי היה מעורב בשערוריות וכיצד הדבר השפיע על ערך יצירותיו בעיני האנשים. חלקה השני של השאלה - יחס האנשים לגדולת שיריו של בוקובסקי ולאורח חייו. שימו לב שבין שני החלקים נאמר כי "התהפכו פני הדברים", כלומר יש קשר של **ניגוד** בין שני חלקי התשובה.

תמצות המשפט: בוקובסקי היה מעורב בשערוריות אבל ערך יצירותיו רק עלה בגלל זה, אחר כך התהפכו הדברים: אנשים העריכו יותר את השירים, אפילו שלא שכחו את אורח חייו.

בחלקו הראשון של המשפט נאמר כי יצירותיו הוערכו, לאחר מכן השתנו הדברים ויצירותיו הוערכו עוד יותר. מילת הניגוד שבין חלקי המשפט אינה מתאימה ולכן התשובה נפסלת.

נעבור לבדוק את תשובה (3), המתחילה באופן דומה לתשובה שבדקנו:

תשובה (3): המשורר המפורסם בוקובסקי לא **השכיל להימנע ממעורבות** בשערוריות חברתיות במרוצת חייו, **ואלה האפילו לעתים קרובות על** ערכה של יצירתו בעיני הקהל והמבקרים. לאחר מותו התהפכו פני הדברים: ההכרה בגדולתם של שיריו **הלכה וגברה, ואילו זכרו של** אורח חייו **המפוקפק נגוז ונשכח.**

תמצות המשפט: בוקובסקי היה מעורב בשערוריות וזה נתפס כחשוב יותר מערך היצירות שלו. אחר כך התהפכו הדברים: ההערכה לשיריו גדלה ואילו אורח חייו המפוקפק נשכח.

לפי המשפט, תחילה השערוריות היו חשובות יותר, ובהמשך התהפכו הדברים – היצירות הוערכו והשערוריות נשכחו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

12. השאלה: בספר פילוסופיה נכתב: "מושג היופי רב-משמעי, ואי-אפשר להצביע על תאוריה אחת ויחידה המסבירה את משמעותו. בכך אין הוא שונה מכל מושג אחר שפילוסופים נתנו את דעתם עליו. אלא שבעניין היופי, לא רק המושג עצמו שנוי במחלוקת, כי אם גם האפשרות לדון בו".

מה מייחד את מושג היופי, לפי הכתוב לעיל?

פיתרון: נחפש בקטע את ייחודו של מושג היופי:

"אין הוא שונה מכל מושג אחר ... אלא שבעניין היופי, לא רק המושג עצמו שנוי במחלוקת, כי אם גם האפשרות לדון בו".

כלומר – ניתן להסביר את משמעותם של כל המושגים, כולל היופי, בעזרת תאוריות שונות. ייחודו של היופי טמון בעובדה שבנוגע אליו, לא ברור אם אפשר בכלל לדון בו (האפשרות לדון בו שנויה במחלוקת).

תשובה (4).

13.

השאלה: במאמר נכתב: "הספר 'תולדות האסלאם' עדיין משמש מורה דרך לכל העוסקים בתחום - לא ללומדים בלבד, אלא גם לחוקרים שתלמודם בידם - שכן שום ספר מהספרים שנכתבו אחריו לא הצליח לתפוס את מקומו, ואין בהם אלא תוספת והשלמה לעניין מהעניינים שנידונו בו או היסט הדגש מעניין אחד לאחר".

איזו מן האפשרויות שלהלן היא הדומה ביותר במשמעותה למשפט המצוטט?

פיתרון: נתמצת את משמעות המשפט:

הספר חשוב גם ללומדים וגם לחוקרים המלומדים, כל הספרים שפורסמו אחריו לא מחליף אותו אלא רק מוסיף על מה שנכתב בו, או מעביר את הדגש מנושא אחד לאחר. כלומר - הספר "תולדות האסלאם" עדיין חשוב ומהווה סמכות בנושא.

תשובה (1): מאחר שבכל הספרים שנכתבו אחרי "תולדות האסלאם" יש, נוסף על תוספות, השלמות והסטת הדגש מעניין לעניין, גם שינויים משמעותיים, חדל הספר להיות אבן יסוד לכל העוסקים בתחום, בין חוקרים ובין תלמידים.

על פי הפסקה המקורית, הספר "תולדות האסלאם" הוא עודנו מורה דרך לכל העוסקים בתחום, ובספרים שבאו אחריו יש רק תוספות או הסטת הדגש מעניין אחד לאחר, ולפיכך תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (2): שום ספר מהספרים שפורסמו בעקבות "תולדות האסלאם" לא הצליח לתפוס את מקומו, משום שלא הייתה בהם כל תוספת או השלמה. זו הסיבה לכך שבין העוסקים בתחום האסלאם, הוא עדיין משמש מורה דרך למי שתלמודם בידם.

במשפט המקורי נאמר כי הספרים שפורסמו אחרי "תולדות האסלאם" הוסיפו והשלימו את הנכתב בו, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): שום ספר שנכתב אחרי "תולדות האסלאם" לא תרם תרומה משמעותית לעיסוק בתחום זולת תוספות, הדגשות או השלמות, ולכן לא הצליח לקנות לו מעמד כשלו. אי לכך, ספר זה עודנו משמש מורה דרך לתלמידים ולחוקרים כאחד.

משפט זה חוזר על הנאמר במשפט המקורי, ולפיכך זו התשובה הנכונה. על אף שאין צורך לבדוק את התשובה הנותרת, נעשה זאת לשם השלמת ההסבר.

תשובה (4): "תולדות האסלאם" משמש מורה דרך לא רק ללומדים את תחום האסלאם, אלא גם לחוקרים שתלמודם בידם, שכן אף שהיו ספרים שתפסו את מקומו, לא היו הם אלא בגדר תוספת, השלמה או הסיט הדגש מעניין אחד לאחר.

על פי המשפט המקורי, הספר "תולדות האסלאם" משמש מורה דרך לכל העוסקים בתחום, שכן שום ספר לא הצליח לתפוס את מקומו. ולכן תשובה זו אינה נכונה.

תשובה (3).

השאלה: מדוח על תאונות דרכים בעין-משה בשנים 1995-2000 עולה כי בתקופה זו, מספר הולכי הרגל שנפגעו בשעה שחצו את הכביש כשהאור ברמזור להולכי הרגל היה ירוק, היה זהה למספר הולכי הרגל שנפגעו בשעה שחצו את הכביש באור אדום. בעקבות הדוח החליט ראש המועצה לבטל את הרמזורים להולכי הרגל, בטענה שהציות להם אינו מקטין את הסיכויים להיפגע.

איזה מהנתונים הבאים מסביר מדוע טענתו של ראש המועצה מוטעית?

פיתרון: ראשית, נעשה סדר בנתונים: מספר הולכי הרגל שנפגעו בעת חציית הכביש היה זהה, בין אם חצו כאשר הרמזור היה ירוק או אדום.

מסקנה: הציות לרמזורים אינו מקטין את הסיכויים להיפגע ולכן יש לבטל את הרמזורים להולכי הרגל.

נעבור לתשובות ונחפש תשובה המסבירה מדוע המסקנה מוטעית:

תשובה (1): מספר הולכי הרגל בעין-משה קטן בהרבה ממספר הנוהגים במכוניות ביישוב זה.

תשובה זו אינה מסבירה מדוע מסקנתו של ראש העיר מוטעית, זהו נתון שאינו רלוונטי. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בתל-פנחס, יישוב הסמוך לעין-משה, מספר הולכי הרגל שנפגעו כשחצו את הכביש באור אדום היה גדול ממספר הולכי הרגל שנפגעו כשחצו את הכביש באור ירוק.

תשובה זו מספקת נתון שאינו תומך במסקנתו של ראש העיר, שכן לפי נתון זה לא מומלץ לבטל את הרמזורים, שהרי התעלמות מהם – חציה באור אדום גורמת למספר נפגעים גדול יותר, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): הולכי רגל שחוצים את הכביש באור ירוק מביטים לצדדים פחות מהולכי רגל שחוצים את הכביש באור אדום.

תשובה זו מסבירה מדוע נפגעים אנשים החוצים באור ירוק את הכביש למרות שצייתו לרמזור. הסבר זה **תומך** במסקנתו של ראש העיר כי ציות לרמזור אינו מוריד את הסיכוי להיפגע. התשובה נפסלת.

תשובה (4): מספר הולכי הרגל שחוצים את הכביש באור ירוק גדול בהרבה ממספר הולכי הרגל שחוצים את הכביש באור אדום.

הנתון המובא בתשובה זו קובע כי יותר הולכי רגל חוצים כאשר האור ירוק בהשוואה לזמן בו האור אדום, אך מספר הנפגעים זהה. ניתן להסיק כי החצייה באור ירוק היא בטוחה יותר מאשר החצייה באור אדום, שכן מספר זהה של נפגעים מתוך מספר גדול יותר של הולכי רגל מהווה חלק (או אחוז) קטן יותר של נפגעים. מידע זה מערער את מסקנתו של ראש העיר, ומכאן שזו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15.

השאלה: דומה כי בשנים הראשונות להיותה פסיכואנליטיקאית היה חשוב למלאני קליין להדגיש כי פועלה הוא המשך ישיר ונאמן לתורתו של זיגמונד פרויד. בהדרגה הכירה, מעט פה מעט שם, בנקודות חשובות של חוסר הסכמה. במרוצת השנים תרומתה לפסיכואנליזה, אף כי בעיניה ובעיני ממשיכיה נותרה בתוך המסגרת הפרוידיאנית, הלכה והפכה ליחידה אוטונומית, גוף עצמאי הולך ומתפתח.

איזו מן הטענות הבאות אינה עולה מן הפסקה שלעיל?

פיתרון: תחילה נבין את הנאמר בקטע:

בראשית דרכה מלאני קליין הדגישה את נאמנותה לתורתו של פרויד, אך עם הזמן חשה בהבדלים ביניהם והתרומה שלה לפסיכואנליזה נהייתה יחידה עצמאית בזכות עצמה. זאת למרות שבעיניה ובעיני ממשיכיה היא נותרה נאמנה למסגרתו של פרויד.

נעבור לתשובות ונחפש תשובה שאינה מביעה טענה העולה מן הקטע:

תשובה (1): לאורך השנים הכירה קליין יותר ויותר בהבדלים שהתגבשו בין משנתה ובין מסורת החשיבה הפרוידיאנית, שאותה ביקשה להמשיך.

תשובה זו מביעה טענה העולה מן הקטע, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): היה פער בין נטייתם של קליין וממשיכיה לראות בעצמם ממשיכי דרכו של פרויד ובין המידה שבה באמת נשארו נאמנים לתורתו.

תשובה זו מביעה טענה העולה מן הקטע – קליין וממשיכיה חשו כי הם נותרים נאמנים לתורתו של פרויד, למרות שפיתחו יחידה עצמאית בתוך שדה הפסיכואנליזה. התשובה נפסלת.

תשובה (3): הנקודות שבהן חלקה קליין על פרויד תרמו ברבות השנים להתפתחות תפיסה פסיכואנליטית נפרדת מהתפיסה שלו.

תשובה זו מביעה טענה העולה מן הקטע – עקב ההבדלים בתפיסה בין קליין ופרויד, התפתחה היחידה העצמאית של קליין. התשובה נפסלת.

תשובה (4): אף שקליין ראתה את עצמה כממשיכת דרכו של פרויד, היא חתרה לאורך שנות פעילותה להפוך את משנתה ליחידה אוטונומית, נפרדת מן המסורת הפרוידיאנית.

בקטע לא נאמר כי קליין חתרה (שאפה, דחפה לקראת) הפיכת אמונותיה ליחידה עצמאית, נאמר כי תרומתה לפסיכואנליזה הלכה והפכה ליחידה אוטונומית. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

השאלה: עוזי, פנחס וצבי, השונים זה מזה בגובהם, עומדים בשורה (לא בהכרח בסדר זה).

ידוע כי:

- עוזי גבוה מהאיש הימני ביותר.
- פנחס גבוה מהאיש שעומד במרכז השורה.

לפיכך **בהכרח** -

פיתרון: נתחיל בסידור הנתונים בסרטוט:

אם נתון שעוזי גבוה מהאיש הימני ביותר ניתן להסיק כי עוזי אינו הימני ביותר, כלומר עוזי הוא האמצעי או השמאלי ביותר.

אם נתון שפנחס גבוה מהאיש שעומד במרכז השורה ניתן להסיק כי פנחס אינו עומד במרכז השורה, כלומר פנחס עומד בקצוות.

מאחר ושואלים מה נכון בהכרח, נבדוק את התשובות המוצעות וננסה לסדר את הנתונים על מנת **לפסול** את התשובה הנבדקת:

תשובה (1): צבי אינו השמאלי ביותר.

ננסה לסדר את הנתונים כך שצבי יהיה השמאלי ביותר, על מנת **לפסול** את התשובה: נמקם את צבי במקום השמאלי ביותר. כאשר צבי הוא השמאלי ביותר, עוזי, אשר לפי הנתונים אינו הימני ביותר, נמצא בהכרח באמצע, ומכאן שפנחס חייב להיות הימני ביותר.

מצאנו כי אם צבי הוא השמאלי ביותר, הרי שהסדר שבו עומדים שלושת האנשים הוא: פנחס – עוזי – צבי. כעת נבדוק את יחסי הגבהים (ניתן ורצוי להשתמש בציר):

- עוזי גבוה מהאיש הימני ביותר, כלומר **עוזי גבוה מפנחס**.

- פנחס גבוה מהאיש שבמרכז, כלומר **פנחס גבוה מעוזי**.

מכיוון שמצב זה אינו אפשרי, הרי שצבי **בהכרח** אינו השמאלי ביותר, ולכן זו התשובה הנכונה.

אין צורך להמשיך ולבדוק את יתר התשובות, אולם נעשה זאת על מנת להשלים את ההסבר.

תשובה (2): פנחס הוא הימני ביותר.

ננסה לסדר את הנתונים כך שפנחס **לא** יהיה הימני ביותר:

מצאנו כי פנחס אינו האמצעי, ולכן אם פנחס אינו הימני ביותר, עליו להיות השמאלי ביותר, במרכז נמקם את עוזי (אשר אינו יכול להיות הימני ביותר), ובמקום הימני נמקם את צבי.

מצאנו כי אם פנחס אינו הימני ביותר, הרי שהסדר שבו עומדים שלושת האנשים הוא: צבי – עוזי – פנחס. יחס הגבהים:

- עוזי גבוה מהאיש הימני ביותר, כלומר **עוזי גבוה מצבי**.

- פנחס גבוה מהאיש שבמרכז, כלומר **פנחס גבוה מעוזי**.

מכיוון שאין סתירה בנתונים שקיבלנו, ניתן לקבוע כי פנחס אינו בהכרח הימני ביותר, ולכן ניתן לפסול את התשובה.

תשובה (3): פנחס גבוה מעוזי.

ננסה לבדוק האם ניתן לסדר את הנתונים כך שעוזי יהיה גבוה מפנחס:

על פי הנתונים עוזי גבוה מהאיש הימני ביותר, ופנחס נמצא בקצוות, לכן נמקם את פנחס במקום הימני ביותר.

בבדיקת תשובה (1) ראינו שכאשר פנחס עומד במקום הימני ביותר, עוזי אינו יכול להיות במרכז ולכן נמקם את עוזי במקום השמאלי ביותר ואת צבי במרכז.

יחס הגבהים:

- עוזי גבוה מהאיש הימני, כלומר **עוזי גבוה מפנחס**.

- פנחס גבוה מהאיש שבמרכז, כלומר **פנחס גבוה מצבי**.

מכיוון שאין סתירה בנתונים שקיבלנו, ניתן לקבוע כי פנחס אינו בהכרח הימני ביותר, ולכן ניתן לפסול את התשובה.

תשובה (4): צבי גבוה מעוזי.

ננסה לסדר את הנתונים כך שעוזי יהיה גבוה מצבי:
במהלך בדיקת תשובה (2) ראינו כי יתכן מצב שבו עוזי גבוה מצבי, ולכן אין צורך לסרטט בשנית את המצב, מכיוון שלא בהכרח שצבי גבוה מעוזי, הרי שהתשובה נפסלת.

לאחר שפסלנו שלוש תשובות ניתן לסמן את התשובה הנותרת.

תשובה (1).

17. השאלה: וילרד קוויין, מהפילוסופים הבולטים בתחום הפילוסופיה של המדע, טען נגד מי שנתפס כממשיך דרכו, תומס קון, כי שיטתו מובילה למבוי סתום. לדידו, מכיוון שעל טענתו שלו, שלפיה אין לידע צידוק חיצוני, קון מוסיף את הטענה כי אין לו גם צידוק פנימי, המסקנה הבלתי-נמנעת מטענותיו של קון היא שאין כל דרך לקבוע מה מן הידע שלנו נכון ומה אינו נכון.

לפי הפסקה, איזו מהטענות הבאות היא המתאימה ביותר לגישתו של וילרד קוויין?

פיתרון: ראשית נסדר את הנתונים. על פי קוויין:

קוויין טוען שלידע אין צידוק חיצוני, וקון מוסיף עליו וטוען כי אין לידע גם צידוק פנימי.
מכאן מסיק קוויין שעל פי גישתו של קון אין כל דרך לקבוע מה מן הידע שלנו מה נכון ומה לא, כלומר – מאחר ולידע אין כל צידוק, אין להסתמך עליו. עקב כך טוען קוויין שהתאוריה של קון מובילה למבוי סתום.

נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): עצם העיסוק בשאלה "האם לידע יש צידוק?" מוביל למבוי סתום.

תשובה זו אינה נכונה. המבוי הסתום אותו מזכיר קוויין מתייחס לתיאוריה של קון, ולא לעיסוק בשאלה "האם לידע יש צידוק?", שהרי קוויין בעצמו מתייחס לשאלה זו וטוען כי לידע יש צידוק פנימי אך לא צידוק חיצוני.

תשובה (2): לידע אין צידוק חיצוני, אך יש לו צידוק פנימי, ולכן ניתן לקבוע מה נכון ומה אינו נכון.

קוויין מציג עמדה ביקורתית לגבי התאוריה של קון (מובילה למבוי סתום, מאחר ואי אפשר לקבוע לפיה מה נכון ומה לא נכון), על כן ניתן להסיק כי הוא חושב שאפשרות אחרת מובילה למסקנה טובה יותר. אותה אפשרות אחרת היא התאוריה שלו עצמו – לידע אין צידוק חיצוני, ומכאן שאם תאוריה זו מהווה פתרון טוב יותר לסוגיה המדוברת – הרי שבעזרתה אפשר לקבוע מה נכון ומה לא נכון. זו התשובה הנכונה.

אין צורך לבדוק את התשובות שנותרו, אך נעשה זאת לטובת השלמת ההסבר:

תשובה (3): יש להימנע מהמסקנה שלא ניתן לקבוע מה מהידע שלנו נכון, גם במחיר של הגעה למבוי סתום.

תשובה זו אינה נכונה, שכן על פי גישתו של וילרד קוויין ניתן להגיע למסקנה מה מהידע שלנו הוא נכון, ורק גישתו של קון היא שמביאה למבוי סתום.

תשובה (4): מהעובדה שלידע אין צידוק פנימי מתחייבת המסקנה שיש לו צידוק חיצוני.

על פי הקטע קוויין טוען כי "על טענתו שלו, שלפיה אין לידע צידוק, קון מוסיף..", כלומר לפי קוויין לידע אין צידוק חיצוני, ולכן זו אינה התשובה הנכונה.

תשובה (2).

18. **השאלה:** להלן מובאה ממאמר בתחום ביקורת הספרות:

"[...] אולם מאחר ששיפוטם של בני אדם, גם אם ודאותו גדלה בהדרגה, עלול תמיד להיות מוטעה; וכל שבת, גם אם הוא נמשך כבר זמן רב, עלול להיות רק שבחה של הדעה הקדומה או של האופנה; הרי שמן הראוי לקרוא את יצירותיו של מארלו ללא משוא פנים ולבחון האמנם ראויות הן לחיבתם הנמשכת של הקוראים."

איזה מן המשפטים המוצעים הוא המתאים ביותר להיות המשפט שקדם למובאה זו במאמר?

פיתרון: הקטע הנתון נפתח במילה "אולם", מילת ניגוד. כלומר – על המשפט שקדם לו במאמר להביע רעיון מנוגד לרעיון המובע בקטע. ננסה להבין מה הרעיון המרכזי של הקטע:

... אבל שיפוטם של בני האדם עלול תמיד להיות מוטעה, כל מחמאה – גם אם מקובלת זה זמן רב – יכולה להיות מוטעית. לכן כדאי לבדוק שוב וללא דעות קדומות האם יצירותיו של מארלו באמת טובות כמו שהקהל חושב כבר זמן רב.

מכאן שמשפט שיתאים להקדים את הקטע יתאר את שיפוטם המוטעה של בני האדם, את המחמאה המתמשכת שאולי הינה מוטעית. במקרה זה הכוונה היא לחיבתו המתמשכת של הקהל ליצירותיו של מארלו. התשובה הנכונה היא תשובה (1).

תשובה (1).

הבנת הנקרא (שאלות 19-23)

19. **השאלה:** לפי הפסקה הראשונה, חברה בעלת אופי "אורגני" היא חברה -

פיתרון: לפי הקטע: "קיימים יחסי גומלין בין תפיסת הזמן המחזורית לבין אופייה ה"אורגני" של החברה, מכיוון שהעבודה החקלאית מכתובה תלות של קצב העבודה האנושית במקצבים המחזוריים של הטבע...." (שורות 4-5). נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): המבוססת על עבודה חקלאית ואשר למסגרת המשפחתית מיוחס בה ערך רב.

מכיוון שבשורות 3-5 מוסבר כי חברה "אורגנית" היא חברה המבוססת על חקלאות, זו התשובה הנכונה.

תשובה (2): המבוססת על עבודה חקלאית ואשר לחיי האדם היחיד יש בה משמעות רבה כשלעצמם.

חלקה השני של התשובה אינו נכון. נכון כי החברה האורגנית מבוססת על חקלאות, אולם לפי שורות 6-7: "בחברה שבה שולטת תפיסת הזמן המחזורית, לחיי האדם היחיד כשלעצמם משמעות פחותה.", ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): שבה תפיסות הזמן השונות אינן משפיעות על אופי החברה.

בשורה 4 נאמר כי "קיימים יחסי גומלין בין תפיסת הזמן המחזורית לבין אופייה ה"אורגני" של החברה", כלומר תפיסת הזמן משפיעה על אופי החברה, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): שבה תפיסת הזמן הקווי משפיעה על אופי החברה.

בתחילת הפסקה נאמר כי חברה "אורגנית" היא דוגמה לחברה המציגה מושגי זמן בעלי מבנה מחזורי, ולא קווי. התשובה נפסלת.

תשובה (1).

---

20. **השאלה:** חורבן העולם מוצג על ידי אוריגנס כמאורע -

פיתרון: לפי הקטע הנצרות אימצה את תפיסת הזמן הקווי, אולם היו ניסיונות להציב תפיסת זמן שהיא גם נוצרית וגם מחזורית, למשל השקפתו של אוריגנס אשר בשורות 12-13 נכתב כי לפיה:

"... העולם נברא ונחרב חליפות, ובכל מחזור כזה מופיע ישו...".

כלומר – אוריגנס הביא את חורבן העולם כדוגמה לאירוע מחזורי, כלומר שחוזר ונשנה. תשובה (4).

תשובה (4).

21.

השאלה: איזו מהטענות הבאות משתמעת מהעמדה שהציג אוגוסטינוס?

פיתרון: דבריו של אוגוסטינוס מופיעים בשורות 16-21:

"בספרו "עיר האלוהים" אוגוסטינוס מצביע על הגדרת זמן המבוססת על פרשנות נוצרית שהוא מציע למהלך ההיסטוריה. לדבריו, ההיסטוריה האנושית היא סיפור המשלב שתי קהילות אנושיות נבדלות, שהוא מכנה "העיר השמימית" ו"העיר הארצית". בני העיר השמימית הם קומץ נבחרים האל, שיגיעו בסופו של דבר לגן עדן. לעומתם, רוב בני האדם מתאפיינים בחטא וברוע. אוגוסטינוס טוען שתהליך ההיפרדות של שתי הערים זו מזו מגדיר את הזמן כקו ישר של התפתחות הדרגתית."

נבחן את התשובות המוצעות:

תשובה (1): רוב בני האדם אינם שייכים לא "העיר השמימית" ולא "העיר הארצית".

על פי אוגוסטינוס ההיסטוריה האנושית היא סיפור המשלב שתי קהילות אנושיות נבדלות. כלומר, אוגוסטינוס מחלק את כל בני האדם לשתי קהילות אלו, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): בני "העיר השמימית" אינם אנושיים.

אוגוסטינוס מחלק את בני האדם לשתי קהילות אנושיות שהוא מכנה בשמות "העיר השמימית" ו"העיר הארצית". השימוש במונח "קהילות אנושיות" מלמד כי בני הקהילות הינם אנושיים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): "העיר השמימית" ו"העיר הארצית" משתלבות זו בזו בהדרגה.

בתחילת הקטע נאמר כי על פי אוגוסטינוס "ההיסטוריה האנושית היא סיפור המשלב שתי קהילות אנושיות נבדלות", ובסוף הקטע נאמר כי "תהליך ההיפרדות של שתי הערים זו מזו מגדיר את הזמן בקו ישר של התפתחות הדרגתית". כלומר הערים אינן משתלבות זו בזו בהדרגה אלא דווקא נפרדות זו מזו, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): בני "העיר הארצית" לא יגיעו לגן עדן.

בקטע נאמר כי "בני העיר השמימית הם קומץ נבחרים האל, שיגיעו בסופו של דבר לגן עדן. לעומתם, רוב בני האדם מתאפיינים בחטא וברוע".

המילה המודגשת "לעומתם" היא מילת ניגוד ומן השימוש בה ניתן להסיק כי אם קומץ הנבחרים בני "העיר השמימית" יגיעו לגן העדן, לעומתם, האחרים (בני "העיר הארצית") לא יגיעו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

22.

השאלה: על פי הפסקה האחרונה, איזו מהאפשרויות הבאות משלימה את המשפט שלהלן באופן המתאים ביותר?

דווקא בכנסייה הנוצרית, _____, משולבות כיום שתי תפיסות הזמן.

פיתרון: הפסקה האחרונה מתארת את תפיסת הזמן על פי הכנסייה הנוצרית המודרנית. לפי הפסקה, **דווקא** הכנסייה משלבת את שתי תפיסות הזמן – הקווית והמחזורית.

הכותב משתמש במילה "דווקא", משום שבפסקה הקודמת מתארים את הכנסייה הנוצרית כמקור לתפיסת הזמן הקווית באוגוסטינוס, איש הכנסייה. מכאן ניתן להסיק כי זה מוזר שדווקא במקום בו טמונים שורשי תפיסת הזמן הקווית, ישלבו בין שתי תפיסות הזמן – הקווית והמעגלית.

תשובה (1).

השאלה: איזו מהטענות הבאות, הנוגעות לתפיסת הזמן בימינו, אינה מובאת בקטע?

פיתרון: נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): באורח החיים הנוצרי בימינו יש ביטוי לתפיסת הזמן הקווית.

המשפט נכון, שכן על פי הפסקה האחרונה בכנסייה הנוצרית המודרנית משולבות שתי תפיסות הזמן. התשובה נפסלת.

תשובה (2): בחברות חקלאיות מסוימות בימינו מקובלת תפיסת זמן מחזורית.

בשורות 2-3 נאמר כי: " ההיסטוריון אהרון גורביץ' מתאר מושגי זמן בעלי מבנה מחזורי שרווחו בחברה האירופית שלפני ימי הביניים. על פי תיאורו, מושגי זמן כאלה מקובלים עד היום בקרב חברות מסורתיות המתבססות על חקלאות". משפט זה נכון ועל כן התשובה נפסלת.

תשובה (3): תפיסת הזמן של הכנסייה הנוצרית בת ימינו משלבת בתוכה אלמנטים של תפיסת זמן מחזורית.

על פי הפסקה האחרונה בכנסייה הנוצרית המודרנית משולבות שתי תפיסות הזמן, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): בחברות מערביות חילוניות בנות ימינו תפיסת הזמן הקווית מקובלת פחות מבכנסייה הנוצרית בת ימינו.

בשורות 22-23 נאמר כי: "יש הרואים בתפיסת הזמן שפיתח אוגוסטינוס את המקור לאופן שבו נתפס הזמן בחברות המערביות החילוניות כיום".

תפיסת הזמן שפיתח אוגוסטינוס היא תפיסת הזמן הקווית, ועל כן לא יהיה נכון לומר שבחברות מערביות חילוניות בנות ימינו תפיסה זו מקובלת פחות מאשר בכנסייה הנוצרית בת ימינו, אשר לפי הקטע משלבת את שתי התפיסות, ולכן ראוי להסיק כי דווקא בה תפיסת הזמן הקווית מקובלת פחות מאשר בחברות המערביות בנות ימינו. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).